

OECD *Multilingual Summaries*

OECD Pensions Outlook 2012

Summary in Czech

Read the full book on:
10.1787/9789264169401-en

Výhled penzí v zemích OECD pro rok 2012

Přehled v českém jazyce

- Toto vydání publikace OECD Pensions Outlook zkoumá měnící se oblast penzí.
- Zaměřuje se na penzijní reformu během krize i po ní, návrh mechanismů automatických valorizací, změny systémových penzijních reforem ve střední a východní Evropě, krytí soukromých penzijních systémů a záruky penzijních systémů se stanovenými příspěvky.
- Je zakončena plánem politiky pro penzijní systémy se stanovenými příspěvky a přílohou se statistickými údaji.

Penze: Minulost, přítomnost a budoucnost

Možná se to nezdá, ale dnešní penzisté zažívají období, které by se jednou mohlo nazývat zlatým věkem penzí a penzistů. Ve srovnání s minulostí žije v chudobě výrazně méně starých lidí: asi o čtvrtinu méně než v polovině 80. let 20. století. Mohou očekávat, že se dožijí vyššího věku: lidé ve věku 65 let budou pravděpodobně žít o 3,5 roku déle než generace jejich rodičů.

Současní a budoucí zaměstnanci budou naproti tomu muset pracovat před odchodem do důchodu déle a budou mít nižší státní důchod. Jejich soukromé penze budou pravděpodobně pocházet ze systémů se stanovenými příspěvky, což znamená, že jednotlivci budou daleko více vystaveni investičnímu riziku a sami ponесou penzijní náklady, protože budou žít déle.

Finanční šok let 2007–2008 přetrvává i nadále, což má výrazný dopad na ekonomiky a veřejné finance ve většině zemí sdružených v OECD. Penzijní systémy, které již byly transformovány řadou změn v předchozím desetiletí, procházely dalšími reformami, často pod tlakem fiskální konsolidace a mezinárodních finančních trhů. Nejvýraznější změnou je zvyšování věku pro odchod do důchodu, který přijala více než polovina zemí OECD. V dlouhodobém horizontu se bude ve více než 13 zemích odcházet do penze v 67 letech či později. Tato věková hranice bude společná pro muže i ženy ve všech státech s výjimkou jednoho. Mezi další, méně viditelná opatření, která mají přimět obyvatele, aby pracovali déle, a která byla přijata ve 14 zemích, patří přísnější podmínky pro předčasný důchod nebo vyšší odměny pro ty, kteří budou pracovat i po dosažení věku pro odchod do penze.

Tento přístup je pozitivní ze čtyř důvodů. Zaprvé, když lidé žijí déle, pomáhá pozdější odchod do penze zlepšit finanční udržitelnost penzijních systémů, a to méně bolestivým způsobem, než by představovalo zvýšení daní. Zadruhé, zajišťuje spravedlivější rozdělení nákladů na stárnoucí populaci napříč generacemi. Čím déle ekonomicky aktivní lidé přispívají, tím více zmírňují dopad plánovaných snížení penzijních příspěvků na příjmy penzistů. Zatřetí, naznačuje jasný odstup od předchozích neúspěšných politik, které vytlačovaly starší zaměstnance z pracovního trhu do předčasného důchodu prostřednictvím dlouhodobé pracovní neschopnosti nebo starobní penze. Cílem této politiky údajně bylo uvolnit více pracovních příležitostí pro mladé. Bylo však prokázáno, že to je jen další příklad „omylu pevně daného množství práce“: i když starší zaměstnanci budou součástí pracovní síly, příležitostí pro mladé neubude. Začtvrté, prodloužení pracovního života v situaci, kdy počet pracovních sil roste jen pomalu nebo dokonce klesá, by mělo být důležitou vzpruhou pro ekonomický růst v zemích se stárnoucí populací. Na základě těchto jasných výhod by měl být podporován trend vyššího věku odchodu do penze – a to i později než 67 letech. Jednou z účinných a transparentních cest je institucionální propojení důchodového věku s předpokládanou délkou života, jak je tomu v Dánsku a Itálii.

Penzijní reformy v uplynulém desetiletí vedly v mnoha zemích i ke snížení slibovaných státních penzí, obvykle o pětinu až čtvrtinu. Tyto škrty byly nutné pro zajištění finanční udržitelnosti penzijních systémů pro současné i budoucí penzisty. Od roku 2007 podnikla polovina zemí OECD další kroky k lepší udržitelnosti státního důchodového systému, včetně změn indexace požadavků a vzorců pro výpočet příspěvků.

V průměru v zemích OECD mohou lidé, kteří dnes začínají pracovat, očekávat čistou státní penzi ve výši přibližně poloviny svého čistého výděлку, jestliže odejdou do penze po odpracování určitého počtu let a ve stanoveném věku. Tato tzv. „čistá míra náhrady“ ze státních příspěvků tvoří méně než 50 % penze v polovině zemí OECD. Ve 13 z těchto zemí je povinné soukromé penzijní spoření. Zákon nebo společenské smlouvy vyžadují, aby se na těchto plánech podíleli všichni pracující. V důsledku toho celková výše povinných příspěvků – včetně těch v soukromých spořeních – dosahuje čisté míry náhrady průměrně asi 69 % průměru zemí OECD.

Ve dvanácti zemích OECD přesto existuje velká „penzijní propast“ – čistá míra náhrady z povinných spoření nedosahuje 60 %. Ve většině těchto zemí je soukromé penzijní spoření dobrovolné a málokdy pokryje více než polovinu pracovní síly. K překonání této propasti je nezbytné v těchto zemích posílit roli soukromého penzijního spoření. Přestože věk pro odchod do penze dále roste, mělo by být podporováno soukromé penzijní připojištění, které by pracovní síle umožnilo ve stáří čerpat úspory, jež by doplnily jejich pracovní příjmy a státní důchodové příspěvky. Toto řešení může být zajímavé především pro ty, kteří po dosažení určitého věku hledají flexibilní pracovní podmínky nebo chtějí odejít do důchodu postupně.

Povinné soukromé penzijní připojištění by bylo ideálním řešením ke snížení důchodové propasti a zajištění dostatečné výše příspěvků. Některé země však od tohoto postupu upustily kvůli obavám, že připojištění by bylo

vnímáno jako nové zdanění. Alternativní cestou, jak dosáhnout podobných výsledků, je automaticky přihlásit jednotlivce do těchto plánů a zároveň jim umožnit připojištění zrušit v rámci určitého časového období – tzv. „automatické přihlášení“. Vzhledem k tomu, že vyžaduje, aby se lidé z penzijního spoření namísto přihlašování odhlašovali, využívá k rozšíření pokrytí přirozenou setrvačnost. První celostátní schéma důchodového spoření s automatickým přihlášením v rámci zemí OECD bylo zavedeno v roce 2007 na Novém Zélandu. Systém KiwiSaver se prokázal jako velmi účinný při zajišťování vysoké míry účasti nových zaměstnanců, přičemž míra odhlášených dosahuje pouze 20 %. Podobný systém bude zaveden ve Spojeném království mezi lety 2012 a 2017 a očekává se, že budou následovat další státy.

Dalším klíčovým postupem, který lze využít pro rozšíření soukromého penzijního spoření, je nabídka finančních odměn. Tradičním způsobem, jak podpořit spoření na stáří, jsou daňové výhody. Zatímco některé země v nedávné době rozšířily daňové výhody, Austrálie, Irsko, Nový Zéland a Spojené království je omezily, aby snížily fiskální náklady v podobě ušlých příjmů z daní. Náklady jsou otázkou i v dalších státech, například v Německu.

Problém tradičních daňových pobídek je ten, že přináší nejvíce výhod lidem s vysokými příjmy, protože jsou zdanění mezní daňovou sazbou. Ve většině zemí s dobrovolným penzijním spořením je pravděpodobné, že nízkopříjmová pracovní síla se na soukromém penzijním připojištění nebude podílet. Efektivnějším způsobem, jak dosáhnout zapojení osob s nízkými příjmy, je poskytnout účastníkům spoření paušální finanční podporu a odpovídající příspěvky, jejichž omezená výše zajistí větší progresivitu. Z takových finančních pobídek plyne více výhod pro nízkopříjmové skupiny včetně těch, kteří platí nízkou nebo žádnou daň z příjmu. V Německu a na Novém Zélandu, tedy ve dvou zemích, které zavedly tyto výhody u některých produktů penzijního připojištění, je míra pokrytí napříč skupinami s různými příjmy přibližně stejná.

Aby se zvýšily vyplácené příspěvky, je nutné zaměřit se kromě rozšíření pokrytí soukromého penzijního připojištění na další tři oblasti. Zaprvé, zákonodárci musí zajistit, aby příspěvky do těchto fondů byly dostatečně vysoké a odpovídaly cílovým příjmům v důchodovém věku. To je jednoduché v systémech s povinným připojištěním, jako například v Austrálii, která nedávno zvýšila minimální sazbu pojistného z 9 % na 12 % mzdy. Zadruhé, je potřeba, aby zamezili únikům z těchto systémů tím, že omezí předčasné výběry a jednorázové výplaty dávek. Zatřetí, by měli podporovat investiční strategie a produkty, které mají nízké náklady a zmírňují riziko během období shromažďování aktiv i po odchodu do penze, kdy jsou dávky vypláceny. Při řešení těchto otázek by měli zákonodárci věnovat velkou pozornost investičním nabídkám a možnostem výhod, které by zjednodušily a usnadnily složitá finanční rozhodnutí. Také by měli zlepšit návrh standardních řešení pro ty, kteří se aktivně nerozhodují, aby lépe vyhověla potřebám a očekáváním jednotlivců.

OECD musí často odpovídat na otázku, která země má nejlepší penzijní systém. Navzdory obecné oblíbenosti žebříčků a tabulek je však velmi těžké na ni odpovědět. Pravdou je, že prostor pro zlepšení se najde v penzijním systému všech zemí. Všechny se potýkají s nějakými potížemi: s pokrytím penzijního systému, výší vyplácených příspěvků, finanční udržitelností nebo s riziky a nejistotami, které nesou jednotlivci. Výhled penzí v zemích sdružených v OECD je tedy charakterizován pokračujícími a nezbytnými změnami.

© OECD

Tento přehled není oficiálním překladem OECD. OECD-oversettelse.

Reprodukce tohoto přehledu je povolena, jsou-li uvedena autorská práva OECD a název původní publikace.

Vícejazyčné přehledy jsou překlady výtahů z publikací OECD původně publikovaných v angličtině a francouzštině.

Jsou zdarma k dispozici v internetovém knihkupectví OECD www.oecd.org/bookshop

Další informace vám poskytne Odbor pro legislativu a překlady při OECD, Ředitelství pro veřejné záležitosti a komunikaci rights@oecd.org, fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

Navštivte naši internetovou stránku www.oecd.org/rights

Read the complete English version on OECD iLibrary !

OECD (2012), *OECD Pensions Outlook 2012*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/9789264169401-en